

trebuje. Hlevska reja čez poletje je tem slabša za živino, čem neprimernejše imamo naše hleve, čem bolj so isti tesni in zaduhli; posebno nepriporočljiva je pa hlevska reja čez poletje za mlado, rastočo goved. Da se mlada goved v vseh delih telesa pravilno razvija, da zdrava, krepka in lepa vzraste, je potrebno, da se prosto giblje in poljubno preskače na paši. Kako pa to tudi plemenski živini ugaja. Le mlekarice, ki imajo dovolj priložnosti prosto gibati se na paši, prinašajo nam zdrava in čvrsta teleta in se oteletijo lahko; nasprotno pa sem imel dosti priložnosti, prepričati se, da je hlevska reja, ker je manj naravna, vzrok težkim oteletitvam (porodom) in njih posledicam. Pa tudi živalski izdelki, kakor mleko, surovo maslo itd. so dosti boljši, če pasemo živino, kakor če jo redimo v hlevu.

Da je živina na paši večkrat izpostavljena slabemu vremenu in njega škodljivim vplivom, je povsem istina; toda ti vplivi se dejansveno v tej meri zmanjšajo, čem manj je živina omehkužena, to je, čem bolj je živina od mladih nog na pašo vajena. Kolikokrat pa niso na drugi strani neprimerni in zaduhli hlevi vzrok različnim boleznim živine?

Če nekateri ugovarjajo, da se zgubi preveč gnoja, če pasemo živino in da se ga dosti več pridela, če redimo živino v hlevu, naj jim služi sledeče za odgovor: Res se pomnoži število voz gnoja vsako leto, če redimo žival le v hlevu in ji primerno steljemo. Ta stelja se pa lahko tudi na drugi način dobro za gnojilo uporabi in se tegadel prava množina gnoja le v toliko pri paši zmanjša, kolikor se ga na poti do pašnika in od pašnika do doma pogubi. In še ta zguba gotovo ne presega in ni večja od zgube gnoja, katera nastane doma v hlevu in na gnojišči, posebno pa pri nas, ko še tako brezbrizno in slabo spravljamo in ravnamo z gnojem! Kar ostane odpadkov na pašniku, to ni nobena prava izguba, vsaj gnojijo pašnik, kateri se tegadelj dobro obrašča in daje več paše — to se veda le, ako se trdni odpadki razbrskajo in enakomerno po pašniku razmečejo in razdelé, kar se opravlja z dokaj malim trudom. Najmanj se pa na pašniku pogubi toli vredna scalnica, katero zemlja takoj popije, med tem ko se je pri nabiranju v hlevu in gnojnični jami navadno precej pogubi, tudi če se še bolj skrbno to delo opravlja, kakor se dandenes navadno še pri nas.

Nekateri tudi ugovarjajo, da krave na paši vsled trajnega gibanja na mlečnosti zgubé. To se pa dotičnim golo le dozdeva. Vsaj nas ravno nasprotno o tem skušnje učé, da namreč krave pri dobri ali pravi paši več molzejo, kakor pa pri hlevski reji. In to si tudi lahko razložimo, vsaj je prosto gibanje in sveži zrak potrebni pogoj, da se živina dobro počuti. To pa učini, da nam daje živina večje užitke, da je živina bolj produktivna. Ako se živina po zimski hlevski reji paši privadi, kar se zgodi prav kmalo, postane tudi mirna in hodi le za hrano.

Pašniki dajejo nam tudi sigurnejše potrebno krmo čez poletje, kakor pa polje. Znano je, da nam lahko suša ali prehudi mraz ali miši popolnoma uničijo deteljo, ki je navadno glavna krma pri poletni hlevski reji. In v kako zadrego pride kmetovalec, če ima živino, krme pa ne. Kdor ni tega doživel, ne zna soditi. Resnično je, da je dosti slabše, če nima kmetovalec krme za svojo živino, kakor če nima denarja, kajti krma se dostikrat še za denar ne dobi. Zraven navedenih koristi, ki jih dajejo dobri pašniki, imamo tudi še to, da se za pašnike lahko rabijo prostori, ki bi se na drugi način uspešno izkoristiti ne dala.

Izkušnost učí, da nadkriljujejo koristi paše v gotovih gospodarskih položajih znatno koristi hlevske

reje čez poletje. In ozrmo se malo na kraje, kjer je živinoreja na najvišji stopinji in steber narodnega blagostanja! Mar li ne vidimo, da se v istih goni živina na pašo in da je v takih krajih še izvorna plemenska živina domá, po kateri tako radi segajo živinorejci in jo vpeljujejo za zboljšanje svoje domače živine? Li ne nahajamo na Angleškem, Holandskem, Švici itd. teh razmer? Na Nemškem in severni Avstriji so močno v zadnjih desetletjih opustili pašnike in prešli k celoletni hlevski reji; ali dandenes se število kmetovalcev od leta do leta množi, kateri se vjemajo v mislih z nami in spoznavajo veliko važnost in korist pašnikov za uspešno živinorejo, osobito sedaj, ko praktični kmetovalci povsod tožijo o draginji ročnega dela, ki močno znižuje vsakoletne dohodke.

Vse, kar sem tu navajal, velja pa le za dobre in umno oskrbovane pašnike, kakoršni pa niso naši srenjski pašniki ali gmajne. To razpravljati hočem prihodnjič, in sicer gledé njih porabe za bodočnost v dosegu večjega užitka iz njih.

Imenik gospodarjev,

koji so kupili muricodolsko plemensko goved na javni dražbi 26. maja 1886. l. v Ljubljani.

Bike so kupili:

Podružnica c. kr. kmetijske družbe v Vipavi (dva bika);

Anton Plešnar, posestnik na Črnem vrhu;

Janko Krsnik, grajščak in c. kr. notar na Brdu;

Anton Rotar, posestnik na Dobravi;

Miroslav Vičič, pos. in župan v Postojni.

Telice so kupili:

Alojzij Lavrenčič, posestnik v Postojni;

Gabrijel Jelovšek, posestnik na Vrhniku;

Josip Dekleva, posestnik v Postojni;

Anton Domicelj, župnik na Črnem vrhu.

Program

o delitvi premij v denarji in priznanskih diplom za kobile in žebice, katera se bode vršila na Kranjskem leta 1886.

Na Kranjskem se bode za leto 1886. vršila delitev državnih premij v srebernih svetinjah, kakor tudi delitev priznanskih diplom: a) za kobile z žrebetom, b) za mlade, to je, 3- do 4-letne kobile, c) za 1- in 2-letne žebice v naslednjih petih konkurznih postajah, ki so imenovane spodaj:

V Radovljici za politični okraj: Radovljica 1. dne septembra;

v Kranji za politična okraja: Kranj in Kamnik 2. dne septembra;

v Ribnici za politični okraj: Kočevje 4. dne septembra;

na Vrhniku za politične okraje: Litija, ljubljanska okolica, Logatec, Postojina in mesto Ljubljana 6. dne septembra;

v Št. Jarneji za politične okraje: Krško, Rudolfovo in Črnomelj 9. dne septembra.

V vsaki konkurzni postaji se začne delitev premij imenovane dni ob 9. uri dopoldne.

Za delitev premij veljajo sledeče uredbe, uravnane po pravilih, v tem oziru veljavnih, s privolitvijo c. kr. ministerstva za poljedelstvo z ozirom na posebne razmere te dežele.

Kobilam z žrebetom, mladim kobilam in žrebicam, ki smejo za premije prositi, delilo se bode v vsaki konkurzni postaji od premijske komisije:

- a) kobilam z žrebetom, ki še sesa, eno darilo po 40 gold., eno darilo po 25 gold., v Kranji in v Radoljici eno darilo, v ostalih konkurznih postajah 2 darila po 20 gold., in naposled po vseh postajah po eno darilo po 15 gold. in dve sreberni svetinji;
- b) mladim kobilam eno darilo po 30 gold., eno darilo po 20 gold., eno darilo po 15 gold., potem 2 sreberni svetinji;
- c) mladim kobilam v sv. Jarneji štiri darila po 10 gold. in 2 sreberni svetinji, v vseh drugih postajah pa po tri darila v znesku 10 gold. in dve sreberni svetinji.

Skupaj 1045 gold. in 30 srebernih svetinj.

Posestniki triletnih za pleme sposobnih žebcev se pozivajo, naj jih o priliki premiranja pripeljejo pred komisijo v ta namen, da se popišejo, ker bi se utegnili pozneje kupiti.

Premijska komisija ima tudi pravico vis. c. kr. ministerstvu za poljedelstvo nasvetovati dopuščene privatne žebce za podporo.

Vsak, kateremu se je za izrejenega konja prisodila premija, mora podpisati reverz, v katerem se zaveže, da tega konja po delitvi premij obdrži še eno leto, in da povrne prejeto premijo v denarjih brez vsakega ugovora, če ne bi ostal pri tem mož-beseda.

Od c. kr. deželne vlade za Kranjsko
v Ljubljani 1. dné junija 1886.

C. kr. deželni predsednik:

Baron Winkler s. r.

Suhe pivovarnske tropine.

V pivovarnah varijo pivo iz ječmena, pa le en del njegovih redilnih tvarin prehaja v pivo, primerno veliko ostaja v tropinah ali trebarjih.

Med varenjem razkrojeva se bistveno le škrobna moka, vsled tega ima tisto, kar ostane, več proteina in maščobe. To daje pivovarnskim tropinam tisto redivno vrednost, katero živinorejci po pravici hvalijo in čislajo. Vendar se mokre tropine rade skisajo in se ne dajo dolgo shraniti. V njih nahajajoča se voda tudi težo množi in stroške za prevožnjo. Zatoraj kaže posušene kupovati. Firma Karl Krčan v Pelznem na Češkem daje torej svoje pivovarnske tropine v toploti 40° C. sušiti in zatorej morejo gospodarji bolje po ceni tega izvrstnega krmila si naročevati.

Sušijo pa tropine na tak način, da se nič drugih krmil ne primeša pa tudi nič v izgubo ne gre; le voda izhlapi, to pa v toploti toliki, da radi tega trebarji čisto nič manje niso prebavni.

Posušene pivovarnske tropine so podobne zmečkanim sladnim cimam. Če jih poliješ z mrzlo vodo, napijejo se kmalu in so zatem, kakor sveže tropine. Imajo to prednost, da ne plesnijo, se ne skisajo in se lahko prevažajo. Med vsemi krmili je protein najkrepkejši, ker večina telesnih vlaknin je proteinastih. Mokre tropine imajo v sebi 4.6%, posušene pa 18.4% proteinastih tvarin. Zatorej štejem slednje k najkrepkejšim krmilom, to tem bolje, ker so lahko prebavne, vsaj leži, kakor seno. Sodijo dobro kot krmilo za vprežno, mlekarstvo in pitavno živino.

Truplo vprežne živine potrebuje, da more razvijati in krepiti mišice, zlasti močno proteinas ih krmil.

Isto velja pri kravah mlekaricah zastran mlečnih sleznin, zlasti pa ugaja protein pitavnim živalim da narašča meso. Izkušnje učijo, da pivovarnske tropine močno pospešujejo narejanje mleka in Julij Kuhn misli da so one najboljše krmilo za krave mlekarice. Koristne so tropine tudi za polaganje konjem namesto ovsia in se jih more polagati toliko, kakor tega, se vé stehtanega na tehtnici.

Zastran polaganja pivovarnskih tropin velja sledeče: Izkušnje kažejo, da tehta hektoliter mokrih tropin 50—60 kilo, posušeni pa 18—20 kilo. Če naliješ po dvakrat toliko vode, napijejo se močno tropine. Tako dobiš iz 1 hektolitra suhih tropin, zamočenih z dvema hektolitroma vode, okoli 3 hektolitre mokrih tropin, katerih teža znaša 50 kilo pri 1 hektolitru. Dobile so tako lastnosti mokrih in svežih tropin pa nimajo toliko vode v sebi, kakor one, ki niso nikoli posušene bile. Iz 4 hektolitrov svežih tropin dobijo 1 hektoliter suhih.

Posušene in šrotane pivovarnske tropine so na vodi dobra pijača, s kropom poparjene in z rezjo pomešane izvrstna klaja kravam, a konjem, če se polagajo suhe namesto ovsia jednake teže.

Možno je toraj, da se gospodarji poslužujejo tega izvrstnega krmila. Cena 1 hektolitru posušeni tropin je tolika, kakor 3 hektolitrom svežih.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora oziroma subvencijskega komiteja dné 6. junija 1886.

Seji je predsedoval gosp. družbeni podpredsednik J. Fr. Seunig, vis. c. kr. deželno vlado je zastopal gosp. c. kr. vladni svetnik Anton Globočnik, zastopnik deželnega odbora je bil gosp. cesarski svetnik Janez Murnik, navzoči so pa bili odborniki gg. Detela, baron Lazzarini, Lenarčič, Kastelic, Povše, Robič, Witschlin tajnik g. Gustav Pirc.

Na dnevnem redu je bilo razpravljanje o državnih subvencijah za 1887. leto, za ktere ima prositi glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo. Glavni odbor je sklenil sledeče podpore prositi:

1. Za dve štipendiji po 300 gold. Kranjcem, kateri hočejo obiskavati kako višjo gospodarsko šolo.
2. Nastavljenje učitelja za kmetijstvo na c. kr. učiteljski pripravnici v Ljubljani.
3. Za šolske vrte 500 gold.
4. Za podkovsko šolo 1600 gold.
5. Za družbeni list 800 gold.
6. Za vinarsko knjigo k uže dovoljenim 300 gold. še 600 gold.
7. Za govejo razstavo v črnomaljskem okraji 1000 gold.
8. Za umna gnojišča 300 gold.
9. Za melijoracije 400 gold.
10. Za izvorno rusko laneno seme 500 gold.
11. Za dobro in čisto deteljno seme 300 gold.
12. Za pospeševanje umetnega pridelovanja krme.